

§ 35

Taxa för allmänna vatten- och avloppstjänster (VA-taxa) 2026

Diarienummer: SBF-2025-257

346

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige anta *Taxa för allmänna vatten- och avloppstjänster (VA-taxa) 2026*. Taxan träder i kraft den 1 januari 2026.

Sammanfattning

VA-enheten bedömer att nuvarande VA-taxa inte fullt ut följer Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster gällande hur avgifterna fördelas mellan abonnenterna och det har dessutom inkommit synpunkter från kunder som upplever taxan orättvis. VA-enheten har därför under 2024 - 2025 tagit fram ett förslag på en ny taxekonstruktion som VA-enheten önskar införa den 1 januari 2026.

Förslaget på ny taxa är framtaget med stöd av branschorganisationen Svenskt vattens publikation *P120 VA-taxa* vilken är framtagen i nära samarbete med VA-huvudmän runt om i Sverige och utifrån analyser av senaste rättspraxis. VA-enheten bedömer därför att genom att följa rekommendationerna erhålls en heltäckande VA-taxa vars grundförutsättningar är likvärdiga hos de flesta VA-huvudmän i Sverige vilket ger goda förutsättningar för att taxan blir rättssäker och trygg för VA-enhetens kunder.

De tre största förändringarna i det nya förslaget

En av de tre största skillnaderna mellan nuvarande taxa och den föreslagna är att samtliga tre vattentjänster (vatten, spillvatten och dagvatten) differentieras i samtliga avgiftsuttag. Idag debiteras de separat enbart i anläggningsavgiften medan bruksavgiften endast fördelas på vatten och spillvatten vilket indirekt innebär att samtliga kunder betalar för dagvatten trots att bara cirka 77 procent har tillgång till tjänsten vilket inte är i enlighet med Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Den andra förändringen är utifrån vilka principer bedömningen av kundens nytta av kommunala vattentjänster ska genomföras. Nyttan är det som ska ligga till grund för avgiftens storlek och bedöms idag utifrån vald storlek på vattenmätaren men kommer i förslaget istället bedömas utifrån storlek på byggnad samt tomtyta. Det

blir en objektiv bedömning med utgångspunkt i att en stor byggnad kan rymma fler personer i behov av vatten samt omhändertagande av spillvatten och därtill att en större tomtyta genererar mer dagvatten varför fastighetsägaren anses ha större sammanlagd nytta av att VA-huvudmannen tillser dessa behov än en fastighetsägare med små lokaler och liten tomtyta. Denna förändring tillmötesgår de synpunkter som inkommit från kunder vilka främst rör det faktum att en liten ideell förening fått betala samma årliga avgift som några av kommunens största företag.

Den tredje förändringen är att VA-huvudmannen kommer att debitera såväl anläggnings- som bruksavgift även för obebyggda men detaljplanlagda tomter. VA-huvudmannen ska vara beredd att inom några veckor kunna ansluta fastigheten till samtliga tillhandahållna vattentjänster varför ledningsnät och anläggningar (vattenverk, reningsverk, pumpstationer med mera) behöver vara förberedda redan vid exploatering av tomten. Det innebär att VA-huvudmannen står med till exempel kapital- och personalkostnader orsakade även av de obebyggda tomterna trots att de inte är fysiskt påkopplade ännu. Därutöver har fastighetsägaren redan indirekt nytta av vattentjänsterna eftersom den när som helst kan koppla på sin fastighet och därmed ska fastighetsägaren enligt rättspraxis också vara med och täcka VA-huvudmannens kostnader.

Med anledning av att bebyggelsestrycket för närvarande är lågt i Svenljunga kommun kommer uttaget av bruksavgiften begränsas till fem år från det att förbindelsepunkt anvisats och betalningskravet för anläggningsavgiften inträtt för en fastighet inom ett detaljplanerat område. Därefter återinträder betalningskravet först när fastigheten är såld och det finns ett beviljat bygglov.

Ytterligare förändringar i det nya förslaget

I övrigt förekommer följande tre betydelsefulla förändringar:

- Begreppet bostadsenhet införs som en hjälp att bedöma kundens nytta av vatten och spillvatten. För flerbostadshus är varje lägenhet en bostadsenhet och för verksamheter utgör varje 150 kvadratmeter byggnadsyta en bostadsenhet.
- Den tredje vattentjänsten dagvatten kommer, undantaget villafastigheter, att debiteras utifrån hur stor andel av tomtytan som är hårdgjord utifrån tre ytkategorier. Detta införs med anledning av att det i samhällsutvecklingen till stor del är hårdgjorda ytor och därmed mycket dagvatten att omhänderta som genererar VA-huvudmannen höga kostnader.
- Ägare av allmän platsmark, vilket i första hand är kommunens gatuenhet, kommer att debiteras en anläggningsavgift vid anslutning av kommunala gator samt andra hårdgjorda ytor till VA-enhetens ledningar.

Taxehöjning av bruksavgiften

Förändringen av hur nyttan ska bedömas påverkar främst den fasta årligt återkommande bruksavgiften. Villaägare som tillhandahåller tjänsten dagvatten kommer betala en avgift som är 15,6 procent högre än idag medan de utanför verksamhetsområde för dagvatten kommer betala 8,9 procent högre avgift än idag.

Inom kategorin flerbostadshus och verksamheter kommer samtliga kunder ha en individuell fast bruksavgift som bestäms utifrån antal bostadsenheter och storlek på tomtytan. Vissa kommer betala en lägre avgift än idag och några en högre avgift. VA-enheten har dock infört en begränsning av antal debiterade bostadsenheter för kategorin *Verksamhet* samt begränsning av debiterad tomtyta för kategorierna *Verksamhet* och *Flerbostadshus* som resulterar i att ingen kund kommer att debiteras en högre fast bruksavgift än vad som förekommer i nuvarande taxa med ett undantag. Undantaget är ett flerbostadshus med väldigt många lägenheter där avgiften utslagen per lägenhet har bedömts som rimlig utifrån ett rättviseperspektiv.

Med anledning av att vissa kunder, främst verksamheter, kommer få en höjning som överskrider vad som kan betraktas som en normal taxehöjning önskar VA-enheten införa särtaxa för alla de kunder som drabbas av en höjning överstigande 40 procent. Det innebär att dessa kunder årligen får 40 procent i höjning fram till dess att de kan läggas över på ordinarie taxa. År 2026 berörs cirka 200 kunder varav 190 kommer få en taxehöjning understigande 400 kronor per månad. Högsta höjningen blir 1 520 kronor per månad vilken kan fördelas över 64 lägenheter hos kunden. Exakt vilket år samtliga kunder är överlagda på ordinarie taxa beror på hur taxehöjningarna ser ut framöver men utan taxehöjningar hade samtliga kunder varit överlagda 2030.

Taxehöjning av anläggningsavgiften

Med anledning av att beräkningsgrunden för anläggningsavgiften förändras jämfört med nuvarande taxa går det inte säga att anläggningsavgiften ökar med en viss procentsats för alla kunder. VA-enheten har dock eftersträvat en höjning på i genomsnitt 14 procent vilken ska täcka de prisökningar som kan väntas samt ytterligare lite till då täckningsgraden på våra utbyggnader generellt är låg.

Ytterligare underlag

För en mer utförlig beskrivning av det nya taxeförslaget samt dess konsekvenser hänvisas till medskickat dokument *Införandet av ny VA-taxa*.

Ekonomi

Kostnaden för implementering av ny VA-taxa ryms inom VA-enhetens ordinarie driftbudget. Efter införandet av taxan 2026 beräknas VA-enhetens intäkter från de

fasta och rörliga bruksavgifterna öka med knappt 13 procent vilket bedöms vara den taxehöjning som krävs för att möta ökade kostnader.

Kommunstyrelsens kostnader kommer öka med anledning av att VA-enheten enligt det nya förslaget debiterar en grundavgift per år för samtliga obebyggda tomter för vilka VA-enheten anvisat förbindelsepunkt och kommunstyrelsen därmed betalat anläggningsavgift. Uttaget av grundavgiften begränsas dock till som högst fem år.

Gatuenhetens kostnader kommer att öka till följd av att de kommer debiteras anläggningsavgift för nya gator samt andra hårdgjorda ytor som ansluts till det kommunala ledningsnätet.

Beredning

Ärendet har beretts i arbetsutskottet den 18 mars 2025. Arbetsutskottet föreslår att nämnden fattar beslut i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsunderlag

Följande handlingar ligger till grund för beslutet:

- Taxa för allmänna vatten- och avloppstjänster (VA-taxa) 2026, förslag
- Rapporten *Införandet av ny VA-taxa*
- Tjänsteutlåtande, 2025-03-06
- Arbetsutskottets protokoll 2025-03-18, § 43

Föredragande

Ärendet föredrogs av Anders Kjellberg, VA-chef.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut, arbetsutskottets, och att nämnden bifaller det.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Anders Kjellberg, VA-chef

Maria Sjövall, projektledare (för kännedom)

Samhällsbyggnadsnämnden

Datum och tid Tisdagen den 1 april 2025 klockan 14.00–15.38, Kommunhuset, Svenljungasalen Söder
Mötet ajourneras klockan 14.35–14.50

Beslutande

Ledamöter Margaretha Bjälkemo (M)
Fredrik Skott (KD), ordförande
Christer Schönander (SD)
Jan Carlsson (SD)
Christian Bengtsson (LPo)
Christer Wolgner (C)
Owe Lundin (L)
Dan Franzén (S), justerare
Ernest Gustafsson (S)

Övriga närvarande

Ersättare Per Lennström (M)
Jan Paridon (LPo)
Eva Johansson (C)
Lars-Göran Jakobsson (S)
Elisabeth Rosander (S)
Leif Karlsson (-)
Lennart Martinsson (-)

Tjänstepersoner Fredrik Ekberg, samhällsbyggnadschef
Malin Lundin, nämndsekreterare
Fredrik Skoog, gatu- och fritidschef, § 33
Anders Kjellberg, VA-chef, § 35-36
Richard Obawole, ekonom/controller, § 35, 37-38

Bevis om tillkännagivande av justerat protokoll

Justeringen har tillkännagivits på kommunens anslagstavla.

Protokollet justerades	2025-04-03
Tillkännagivandet publiceras	2025-04-05
Publiceringen av tillkännagivandet upphör	2025-04-27

Underskrifter

Protokollet har signerats digitalt av Fredrik Skott, ordförande, Dan Franzén, justerare och Malin Lundin, sekreterare.